

Лу Сін,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
вул. Пирогова, 9, м. Київ, 901601
lu.sin.vocal@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-7028-0488

ФІЛОСОФСЬКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ НА ЗАСАДАХ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ

Визначальну роль у наукових розвідках відіграє філософія як методологія і теорія пізнання. Дослідження філософсько-методологічного забезпечення підготовки вчителя музики на засадах інтерпретаційної культури, здійснене в статті, є актуальним та оригінальним і має теоретичний характер.

Огляд літературних джерел засвідчив, що вивчення філософсько-методологічного забезпечення підготовки вчителя музики на засадах інтерпретаційної культури не проводилось. Для вирішення цього питання було поставлено такі завдання: розробити структурну схему методології дослідження наукової проблеми підготовки вчителів музики; з'ясувати взаємопроникнення таких понять, як «інтерпретація», «культура», «інтерпретаційна культура»; здійснити аналіз категоріального апарату наукового пошуку.

Науковий пошук розпочався з монографічного методу, який дав змогу розглянути проблему підготовки вчителя музики на засадах інтерпретаційної культури. Для розробки структурної схеми методології дослідження цього питання було застосовано системно-структурний підхід. Систематизація категоріального апарату наукового пошуку дала змогу скласти категоріальну матрицю наукової проблеми. За допомогою методу узагальнення було сформовано систему наукових підходів до трактування поняття «інтерпретаційна культура вчителя музики».

Запропонована авторська схема методології досліджуваної проблеми містить: предмет дослідження, наукові підходи, компоненти методології. Предмет дослідження становить теорія і практика сучасної музично-педагогічної підготовки, аналіз стану методичного забезпечення у закладах вищої освіти та якісної підготовки фахівців.

Категоріальна матриця демонструє розуміння теорії та практики інтерпретаційної діяльності, гармонізує логіко-змістовне відображення об'єкта і предмета дослідження.

Звернення до духовно-ціннісного контексту методологічно важливо, оскільки дає уявлення про духовне середовище існування музики та поглиблює її осягнення, змушуючи усвідомити, диференціювати і потім синтезувати в конкретну цілісність вузлові ідейно-сміслові моменти.

Ключові слова: методологія, інтерпретація, інтерпретаційна культура, категоріальна матриця, художня інтерпретація.

Лу Сін

Философско-методологическое обеспечение подготовки учителя музыки на основе интерпретационной культуры

Определяющую роль в научных исследованиях играет философия как методология и теория познания. Исследование философско-методологического обеспечения подготовки учителя музыки на основе интерпретационной культуры, осуществленное в статье, актуально и оригинально и имеет теоретический характер.

Обзор литературных источников показал, что исследования философско-методологического обеспечения подготовки учителя музыки на основе интерпретационной культуры не проводились. Для решения данного вопроса были поставлены следующие задачи: разработать структурную схему методологии исследования научной проблемы подготовки учителей музыки;

выяснить взаимопроникновение таких понятий, как «интерпретация», «культура», «интерпретационная культура»; осуществить анализ категориального аппарата научного поиска.

Научный поиск начался с монографического метода, который позволил осуществить научное исследование проблемы подготовки учителя музыки на основе интерпретационной культуры. Для разработки структурной схемы методологии исследования этого вопроса был применен системно-структурный подход. Систематизация категориального аппарата научного поиска позволила составить категориальную матрицу научной проблемы. При помощи метода обобщения была сформулирована система научных подходов к трактовке понятия «интерпретационная культура учителя музыки».

Предложенная авторская схема методологии исследуемой проблемы содержит предметную область, научные подходы, компоненты методологии. Предметной областью в данной разработке выступает: теория и практика современной музыкально-педагогической подготовки, анализ состояния методического обеспечения в учреждениях высшего образования и качественной подготовки специалистов.

Категориальная матрица демонстрирует понимание теории и практики интерпретационной деятельности, гармонизирует логико-содержательное отражение объекта и предмета исследования.

Обращение к духовно-ценностному контексту методологически важно, так как дает представление о духовной среде существования музыки и углубляет постижение последней, помогая осознать, дифференцировать и затем синтезировать в конкретную целостность узловые идейно-смысловые моменты.

Ключевые слова: методология, интерпретация, интерпретационная культура, категориальная матрица, художественная интерпретация.

Lu Xin

Philosophical and Methodological Providence of Music Teacher Training Based on Interpretive Culture

Philosophy as a methodology and theory of cognition plays a decisive role in scientific research. The research of philosophical and methodological providence of music teacher training in the article is relevant and original and has a theoretical nature.

A review of literature sources showed that the research of philosophical and methodological providence of music teacher training on the ground of interpretive culture was not conducted. To solve this problem, the following tasks were set: to develop a block diagram of the methodology of research of the scientific problem of music teachers training; to find out the interpenetration of such concepts as «interpretation», «culture», «interpretive culture»; to analyse the categorical apparatus of scientific research.

The scientific research began with a monographic method, which allowed diving deep into the problem of music teacher training on the ground of interpretive culture. A system-structural approach was used to develop a structural scheme of the research methodology of this problem. Systematisation of the categorical apparatus allowed to make a categorical matrix of this scientific problem. The method of generalisation allowed to form a system of scientific approaches to the interpretation of the concept of «interpretive culture of a music teacher».

The scheme of methodology of the problem developed by the author contains: subject area, scientific approaches, and components of methodology. The subject area in this development is the theory and practice of modern music and pedagogical training, analysis of the state of methodological providence in higher education institutions and providing quality training.

The categorical matrix demonstrates the understanding of the theory and practice of interpretive activity, as well as harmonizes the logical and meaningful reflection of the object and subject of the research.

Addressing the spiritual-value context is methodologically important, as it gives an idea of the spiritual environment of music and deepens the understanding of music, forcing to realise, differentiate and then synthesise ideological and semantic moments into a concrete integrity.

Key words: methodology, interpretation, interpretive culture, categorical matrix, artistic interpretation.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2021

© Лу Сін, 2021

Постановка проблеми. Сьогодні освіта спрямовується на розвиток об'єктивно існуючих суспільних форм функціональності, що

стає особливо помітно на фоні взаємодії «людина — комп'ютер», яка враховує досвід людини, особливості її мислення тощо [1]. Актуальність розробки цієї ідеї передбачає введення в обіг

надбань міждисциплінарних теоретичних і методологічних досліджень, у тому числі й у музичній освіті. Особливо актуальним це стало під час довготривалого карантину, оскільки заклади освіти змушені були перейти на нові дистанційні форми навчання.

Визначальну роль у наукових дослідженнях відіграє філософія як методологія і теорія пізнання [2]. Функція філософії в системі науки й культури завжди полягала в осмисленні принципів проблем визначення місця та ролі людини у світі, її ставлення, зокрема, й до освіти. Тому, на нашу думку, дослідження філософсько-методологічного забезпечення підготовки вчителя музики привертає увагу, є актуальним і має теоретичний характер.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Методології підготовки фахівців різних спеціальностей з погляду сучасності присвячено праці Г. Жаворонкової, К. Завалко, Є. Проворової.

Так, Г. Жаворонкова в статті [3] наголошує, що сьогодні затверджуються нові стандарти вищої освіти в рамках її реформування. Через це потребують вирішення проблемні питання, які накопичилися у цій сфері. Втім, постійно виникають нові виклики й вимоги, які висуває суспільство до вищої освіти. Для університетів важливою і актуальною проблемою як теоретичною, так і практичною характеру є питання створення високотехнологічного освітньо-наукового середовища, в якому студент перебуває щодня під час всього періоду навчання.

За визначенням О. Олексюк, мистецька освіта сьогодні є ціннісно-орієнтаційним процесом формування знань, способів діяльності, творчого досвіду та культурного самовизначення особистості. Нині вступає у фазу стабілізації постнекласичне осмислення мистецької педагогіки, особливістю якої є партнерська рівноправність глобального та локального. Для стабілізації цих процесів необхідні усталені, ціннісні засади, розробка яких у поєднанні з концептуалізацією освітніх стандартів може розглядатися як перехід до нового типу наукової раціональності в мистецькій освіті [4, 7].

Монографія К. Завалко [5] присвячена методології формування готовності вчителя музики до інноваційної діяльності. У праці висвітлено теоретичні основи інноваційної діяльності в музично-педагогічній освіті, методологічні аспекти моделювання інноваційної діяльності вчителя музики, здійснено діагностику інноваційної діяльності в закладах освіти.

Є. Проворова в монографії [6] зупинилась на теоретико-методологічних основах методичної підготовки студентів на засадах практичного підходу саме в процесі вокальної підготовки майбутнього вчителя музики.

Слід зазначити, що питання інтерпретаційної культури в процесі підготовки вчителів музики залишилося поза увагою згаданих вище науковців. Тему інтерпретації як науково-практичної проблеми висвітлюють у своїх наукових розвідках В. Москаленко, Т. Пляченко, Н. Телишева, В. Холопова та інші.

На думку В. Москаленко, специфіка музичної інтерпретації визначається, по-перше, властивостями матеріалу, що інтерпретується, по-друге, завданнями, які ставить перед собою інтерпретатор, і, по-третє, особливостями інтерпретації як діяльності [7, 7]:

Т. Пляченко дає власне визначення інтерпретації — «це художньо-звукова реалізація нотного тексту в процесі виконання, що залежить від авторського задуму та індивідуальних психологічних і фізіологічних особливостей виконавця» [8, 165].

Цікавий погляд має Н. Телишева на інтерпретацію. Вона визначає її як особистісне розуміння твору та вказує на те, що цей процес завжди має дві сторони — інваріантну та варіативну. Перша поєднує в собі особливості авторської позиції через конкретно-історичне розуміння, загальний емоційний лад твору, специфіку й засоби мистецтва; друга пов'язана з особистісним контекстом: з обставинами сприйняття, психологічним типом того, хто сприймає інформацію, планкою інтелекту та освіченості, рівнем духовного розвитку [9, 174].

На думку В. Холопової, інтерпретація — це особливий, окремий випадок, коли музикант, маючи бажання зберегти твір майстра у суспільній свідомості, подає його через вираження власного ставлення до його смислу. Виконання допускає просте відтворення, інтерпретація вимагає індивідуального прочитання твору [10, 289].

Отже, огляд літературних джерел засвідчив, що дослідження філософсько-методологічного забезпечення підготовки вчителя музики на засадах інтерпретаційної культури не здійснювалося. Для розв'язання цього питання було поставлено такі завдання: розробити структурну схему методології дослідження наукової проблеми підготовки вчителів музики; з'ясувати взаємопроникнення таких понять, як «інтерпретація», «культура», «інтерпретаційна культура»; здійснити аналіз та систематизацію категоріального апарату наукового пошуку; узагальнити наукові підходи до трактування поняття «інтерпретаційна культура вчителя музики».

Методологія дослідження. Науковий пошук розпочався з монографічного методу, який дав змогу здійснити наукову розвідку щодо питання підготовки вчителя музики на засадах інтерпретаційної культури. Для розробки структурної схеми методології дослідження окресленої проблеми було застосовано системно-структурний підхід.

Вивчення феномену «інтерпретаційна культура» у майбутніх вчителів музики потребував детального аналізу філософських та психолого-педагогічних основ цього явища. Систематизація категоріального апарату наукового пошуку дала змогу скласти категоріальну матрицю наукової проблеми. За допомогою методу узагальнення було сформовано систему наукових підходів до трактування поняття «інтерпретаційна культура вчителя музики».

Виклад основного матеріалу. Головний зміст загальної або філософської методології складається з вчення про метафізичні та діалектичні методи пізнання, обґрунтування їх універсальності для застосування у всіх галузях науки та суспільної практики, розробки його міжпредметних принципів. Методологія як наука про загальнонаукові методи пізнання називається загальнонауковою [11]. Загальнонаукові методи застосовуються у всіх без виключення науках. Це, зокрема, такі як ідеалізація, формалізація, аксіоматичний метод, метод математичної гіпотези, метод індукції і дедукції.

З погляду методології для забезпечення ефективності дослідження різноманітних явищ слід дотримуватися таких умов [12].

1. Вибір актуальної та перспективної проблематики дослідження.

2. Спрямованість методів і методик організації досліджень на обґрунтування нових теоретичних та методологічних засад удосконалення процесу, що розглядається, на всіх його етапах.
3. Широке застосування нових підходів до аналізу суспільних явищ, у тому числі системно-структурного підходу, який дає можливість досліджувати явища комплексно, з позицій діалектики їх розвитку.
4. Застосування різноманітних методів, які б забезпечували об'єктивність, адекватність та перспективність досліджень.

Структурна схема методології дослідження наукової проблеми «Підготовка вчителів музики у ЗВО України» зображено *рис. 1*. Вона містить предмет дослідження, наукові підходи, компоненти методології. Предмет дослідження становить теорія і практика сучасної музично-педагогічної підготовки, аналіз стану методичного забезпечення у закладах вищої освіти, забезпечення якісної підготовки фахівців. Компонентами методології визначено: державне регулювання освітньої діяльності, планування інноваційного розвитку навчального процесу, створення методичного забезпечення підготовки фахівця, формування компетенцій у майбутніх учителів музики.

Рис. 1. Структурна схема методології дослідження науково-практичної проблеми «Підготовка вчителів музики у ЗВО України» (авторська розробка)

Формування інтерпретаційної культури у майбутніх вчителів музики потребує детального аналізу філософських та психолого-педагогічних основ цього феномену. Крім того,

вважаємо, що потрібно з'ясувати, яким чином відбувається взаємопроникнення таких понять, як «інтерпретація», «культура», «інтерпретаційна культура» (рис. 2).

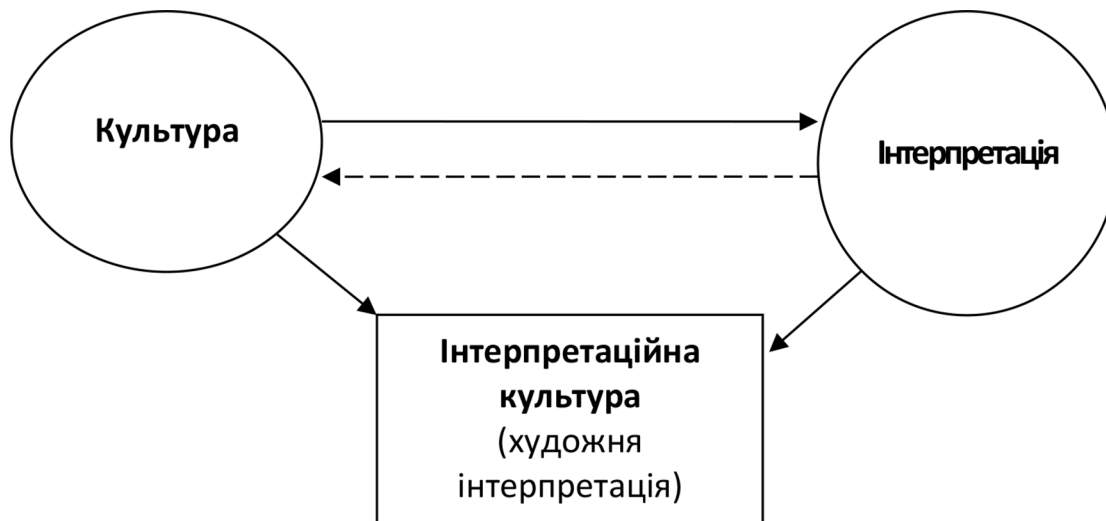

Рис. 2. Взаємодія понять «культура», «інтерпретація» та «інтерпретаційна культура» (авторська розробка)

За «Філософським енциклопедичним словником», інтерпретація (від *лат.* *interpretatio* — роз'яснення, тлумачення) визначається у широкому розумінні як фундаментальна операція мислення, надання сенсу будь-яким проявам духовної діяльності людини; у вузькому розумінні — об'єктивація в знаковій чи чуттєво-наочній формі [13, 220]. У «Музичній енциклопедії» зазначено, що інтерпретація — це «... художнє тлумачення співаком, інструменталістом, диригентом, камерним ансамблем музичного твору в процесі його виконання, розкриття ідейно-образного змісту музики виразовими і технічними засобами виконавського мистецтва» [14, 549].

У музичному виконавстві термін «інтерпретація» отримує додаткове значення і вживається для позначення художнього трактування твору музикантом-виконавцем, що реалізується актом виконання. Відомо, що мистецтво інтерпретації почало інтенсивного розвиватися в той час, коли композиторська творчість і виконавство стали набувати все більшої самостійності, а виконавець — отримав можливість інтерпретувати твори інших авторів [15, 125].

В той же час поняття «інтерпретаційна культура» не обмежується лише поняттям «інтерпретація» і є ширшим. З огляду на це потребує розгляду термін «культура» (від *лат.* *cultura* — обробка, виховання, навчання, розвиток). Це поняття тлумачиться, з одного боку, як історично досягнутий рівень розвитку людського суспільства, з іншого — як специфіка різних сфер життєдіяльності [16, 49].

Культура, відповідно до сучасної точки зору, є соціально значимою творчою

діяльністю, яка характеризується діалектичним взаємозв'язком її процесуальності, передбачає освоєння людьми вже наявних продуктів творчості та їх результативного (втіленого у нормах, цінностях, традиціях, знакових та символічних системах тощо) відтворення [17, 128].

Здійснений нами аналіз дав змогу систематизувати категоріальний апарат наукового пошуку окресленої проблеми для того, щоб скласти категоріальну матрицю. За основу ми взяли дослідження Є. Проворової [18]. Розроблена категоріальна матриця демонструє наше розуміння теорії та практики, гармонізує логіко-змістовне відображення об'єкта й предмета дослідження — підготовку вчителя музики на засадах інтерпретаційної культури (табл. 1).

У ході дослідження за допомогою монографічного методу було з'ясовано, що визначення поняття «інтерпретаційна культура вчителя музики» потребує врахування різних наукових підходів, а саме герменевтичного, аксіологічного, семіотичного та культурологічного. Розглянемо кожен з них більш детально.

1. Герменевтичний підхід до визначення інтерпретаційної культури вчителя музики.

Найближчим за смыслом до поняття «інтерпретація» є поняття «герменевтика». Згідно з українською довідковою педагогічною літературою, герменевтика — це «мистецтво розуміння та осягнення смислу і значення знаків, теорія та загальні правила інтерпретації текстів». Як основне завдання герменевтики вчені вбачають побудову теорії та загальних правил інтерпретації і розуміння текстів [19, 132].

**Категоріальна матриця наукової проблеми
«Підготовка вчителя музики на засадах інтерпретаційної культури» (авторська розробка)**

	Універсальне	Загальне	Особливе	Одиничне	Конкретне
Універсальне	Наука	Освіта	Методологія навчання	Вокальне мистецтво	Осягнення музичного твору
Загальне	Філософія	Гуманітарна освіта	Структура навчання	Жанр вокального мистецтва	Ідеальний музичний образ
Особливе	Педагогіка	Мистецька освіта	Теоретичні знання	Вибір репертуару	Розучування музичного твору
Одиничне	Психологія	Музична освіта	Методика викладання	Вид музичного твору	Художня інтерпретація
Конкретне	Праксеологія	Рівень освіти	Практика	Музичний твір	Виконавська інтерпретація

Водночас слід зазначити, що герменевтичний підхід у педагогіці є концептуально новим етапом у розвитку освіти в цілому. Суть його полягає у здатності вчителя осягнути внутрішній зв'язок між явищами педагогічної дійсності та скласти адекватне уявлення про їх причинно-наслідкові зв'язки [20, 56].

Ми погоджуємося з визначенням А. Закірової про те, що педагогічна герменевтика — це «теорія і практика розуміння й інтерпретації педагогічних знань з опорою на суспільний та індивідуальний, раціональний і емоційно-чуттєвий досвід, представлений не тільки в науці, але і в релігії, мистецтві, мові, народних традиціях, тобто у культурі в цілому» [21, 8].

Як зазначає Г. Рузавін, головне для герменевтичної інтерпретації те, що завдяки процесу перевтілення можна проникнути в духовний світ автора твору й на основі цього, за можливості, адекватно передати зміст останнього, тобто зрозуміти твір [22, 208].

Своєю чергою, О. Олексюк та А. Коваль визначають принципи герменевтичного підходу до інтерпретації музичного твору, що, на їхню думку, корелюють із сучасною гуманістичною парадигмою освіти. Це, зокрема, такі:

- пріоритетності особистості в інтерпретаційному процесі;
- духовної домінанти як основи інтерпретації;
- ціннісної спрямованості розуміння [23, 139].

Таким чином, процес формування інтерпретаційної-текстологічного комплексу музичного твору в контексті герменевтичного підходу має включати такі фази [24]:

- первинний самоаналіз;
- конструювання програми розвитку;
- побудова технологічної моделі інтерпретації твору;
- виконавська інтерпретація музичного твору.

У результаті цього процесу буде відображено рівень сформованості інтерпретаційної культури.

2. Культурологічний підхід до визначення інтерпретаційної культури вчителя музики.

Культурологічний підхід, за визначенням О. Щолокової [25], засновується на позиції, згідно з якою культура розглядається як цілісність, що розвивається і функціонує за особливими законами. Науковий апарат культурології набуває статусу метанауки, що дає змогу осмислити культуру у світлі історичного буття людини та її творчої діяльності.

Ю. Бойчук у сутності культурологічного підходу вбачає вивчення світу людини в контексті її культурного існування, в аспекті того, чим світ є для неї, яким сенсом наповнений. Це вивчення культурної наповненості реальності, наявних культурних програм. Культурологічний підхід зумовлений об'єктивним зв'язком людини з культурою як системою цінностей. Таким чином, освоєння культури як системи цінностей є розвитком самої людини та її становлення як творчої особистості [26, 16].

3. Аксиологічний підхід до визначення інтерпретаційної культури вчителя музики.

У сучасному світі актуалізується аксіологічна функція мистецтва, яка реалізується через смислову характеристику художнього образу (М. Каган, Л. Дорфман, Д. Леонт'єв), де художній образ — це спосіб «відображення і осмислення життя у світлі досвіду ставлення людини до дійсності, який складається об'єктивно» [27, 344].

Аксиологія як самостійна галузь філософського дослідження виникає тоді, коли поняття буття розщеплюється на два елементи — реальність і цінність як об'єкт різноманітних людських бажань і прагнень. Основне завдання аксіології — показати, яка ця можлива цінність у загальній структурі буття та її відношення до «фактів» реальності» [13, 764].

На думку Л. Закса, у центрі освоєння культурологічного підходу до музики є цінності: «Якщо змістовне ядро духовної культури — це основні цінності людського духу (естетичні, моральні, світоглядні тощо), то музика є інтонаційною формою існування цих цінностей» [28, 47].

З точки зору сучасної філософії культури визначають три основні типи цінностей, відображені в музиці: естетичні, моральні, світоглядні. Вони не тільки взаємопов'язані, а й проникають один в одного, утворюють синтез у музичному творі мистецтва.

Звернення до духовно-ціннісного контексту методологічно важливо не тільки тому, що дає уявлення про духовне середовище існування музики, а й тому, що поглиблює осягнення музики, змушуючи усвідомити, диференціювати і потім синтезувати в конкретну цілісність вузлові ідейно-сміслові моменти її духовного змісту.

4. Семіотичний підхід до визначення інтерпретаційної культури вчителя музики.

Універсальним до виявлення художніх смислів мистецьких творів є семіотичний підхід, знання якого мають витоки з філософії та лінгвістики. Уперше цей підхід був застосований у музичному мистецтві на початку ХХ ст. За своєю сутністю він розглядається як використання лінгвістики музичної мови, лінгвістичного аналізу художнього тексту. Застосування семіотичного підходу дає змогу майбутнім фахівцям виявити

особливості мови музичних творів, що сприяє розкодуванню художніх смислів.

Семіотика — наука про різні системи знаків, які використовуються у процесі комунікації для передачі повідомлення, інформації [13, 575]. У «Філософському словнику» за редакцією І. Фролова поняття «семіотика» (від. *gr.* semeion — знак) визначається як дисципліна, що займається порівнювальним вивченням знакових систем — від більш простих систем сигналізації до природних мов та формалізованих мов науки [30].

Музикознавець М. Бонфельд визначає семіотику як «науку про знаки та знакові системи, їх структуру, зв'язки, використання та взаємовідношення з реальним світом й інтерпретаторами» [31, 12]. Дослідник розглядає музику у формі досить складної комунікативної системи, яка позбавлена знаків, подібних до слів вербальної мови — елементів текстів, але володіє системою граматики.

Вищенаведені наукові підходи, на які ми будемо спиратися в наших подальших дослідженнях, узагальнено з точки зору трактування поняття «інтерпретаційна культура вчителя музики» (табл. 2).

Таблиця 2

Наукові підходи до трактування поняття «інтерпретаційна культура вчителя музики» (складено автором)

Підхід	Характеристика підходу
Герменевтичний	Побудова теорії та визначення загальних правил інтерпретації й мислення для осягнення внутрішніх зв'язків між явищами, щоб за допомогою процесу перевтілення проникнути в духовний світ автора твору
Культурологічний	Отримання знань про мистецтво у всіх його різновидах та художньо-педагогічну інтерпретацію мистецьких творів
Аксіологічний	Набуття загальнолюдського та національного досвіду емоційно-ціннісного ставлення до музичних творів
Семіотичний	Отримання майбутніми фахівцями можливості виявляти особливості мови музичних творів для розкодування художніх образів засобами аналізу та синтезу її елементів

Е. Гуренко суттєвою ознакою в структурі мистецької діяльності вважає саме наявність художньої інтерпретації: «Виконавське мистецтво є вторинним, відносно самостійної художньої діяльності, художня сторона якої проявляється у формі художньої інтерпретації» [32, 109].

На думку О. Смирнової художню інтерпретацію можна розглядати як творчий процес, складовими якого є формування виконавського задуму та його реалізація. Особливого значення набуває останній процес як підсумок створення художньої інтерпретації музичного твору. Тут на перше місце висувається комплекс особистісно-професійних якостей виконавця, завдяки яким розкривається внутрішній механізм художньої інтерпретації.

Висновки. Філософія є загальнонауковою галуззю знань, основним завданням якої є розуміння насамперед людських можливостей, визначення об'єктивних і суб'єктивних дій, сприяння становленню ідеалів та цінностей суспільства й людства у цілому, тому її застосування

в наукових дослідженнях є обґрунтованим та актуальним.

Запропонована авторська схема методології досліджуваної проблеми — підготовка вчителя музики засобами інтерпретаційної культури — містить: предмет дослідження, наукові підходи, компоненти методології. Предметом дослідження є теорія і практика сучасної музично-педагогічної підготовки, аналіз стану методичного забезпечення у закладах вищої освіти, забезпечення якісної підготовки фахівців.

До наукового внеску також можна зарахувати категоріальну матрицю, яка демонструє власне розуміння теорії та практики інтерпретаційної діяльності, гармонізує логіко-змістове відображення об'єкта й предмета дослідження — підготовку вчителя музики на засадах інтерпретаційної культури.

Звернення до духовно-ціннісного контексту методологічно важливо не тільки тому, що дає уявлення про духовне середовище існування музики, а й тому, що поглиблює осягнення

музики, змушуючи усвідомити, диференціювати і потім синтезувати в конкретну цілісність вузлові ідейно-сміслові моменти її духовного змісту.

Таким чином, сформованість інтерпретаційної культури вчителя музики впливає на ефективність педагогічного процесу та донесення до учнів ціннісних смислів мистецтва. Адже свідомий

вибір тієї чи іншої інтерпретації підсилює виховний вплив мистецтва на учня.

У подальших наукових дослідженнях ми розглядатимемо художнє мислення та виконавське інтонування в контексті інтерпретаційної культури, методичні підходи до вокального навчання майбутнього вчителя музики як основи формування інтерпретаційної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рубанець О.М. Інформаційне суспільство: когнітивний креатив постнекласичних досліджень: монографія. Київ: ПАРАПАН, 2006. 420 с.
2. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї: Людина. Освіта. Соціум / В.Г. Кремень. Вид. переробл. Київ: Грамота, 2010. 576 с.
3. Жаворонкова Г.В. Методологія підготовки фахівців зі спеціалізації «Міжнародна економіка» на засадах праксеологічного підходу. *Стратегія розвитку України*: Наук. журн. Київ: НАУ, 2020. Вип. 1. С. 54–62.
4. Олексюк О.М. Динаміка типів наукової раціональності в розвитку мистецької педагогіки. *Музичне мистецтво в світологічному дискурсі*. 2016. № 1. С. 3–7.
5. Завалко К.В. Методологія формування готовності вчителя музики до інноваційної діяльності: монографія. Київ: Центр навчальної літератури, 2014. 266 с.
6. Проворова Є.М. Теоретико-методологічні основи методичної підготовки майбутнього вчителя музики на засадах праксеологічного підходу. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*: зб. наук. праць; за ред. Т. Степанової. Миколаїв: МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2018. № 1 (60). С. 262–270.
7. Москаленко В. Лекции по музыкальной интерпретации: учеб. пособ. Киев: Клякса, 2012. 272 с.
8. Пляченко Т.М. Методика роботи з музично-інструментальними колективами: навч.-метод. посіб. для студ. мистецького ф-ту пед. ун-ту. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2009. 232 с.
9. Тельшева Н.Н. Интерпретационная культура учителя искусства. *Педагогика искусства*. 2009. № 3. С. 171–175.
10. Холопова В.Н. Музыка как вид искусства: учеб. пособие. Санкт-Петербург: Изд-во «Лань», 2014. 320 с.
11. Шептулин А.П. Диалектический метод познания. Москва: Политиздат, 1983. С. 13.
12. Жаворонкова Г.В., Жаворонков В.О., Мельник Л.Ю. Методологія інституціональних змін та моделювання економіки знань в інформаційному суспільстві: монографія / за ред. д. е. н. Жаворонкової Г.В. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2017. 300 с.
13. Філософський енциклопедичний словник: енциклопедія / НАН України, Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди; голов. ред. В.І. Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
14. Музыкальная энциклопедия / глав. ред. Ю.В. Келдыш. Т. 2. Москва: Советская энциклопедия, Советский композитор, 1974.
15. Смирнова Е. Исполнительская интерпретация музыкального произведения (к проблеме самоконтроля). *Вестник Полоцкого государственного университета. Серия А: Гуманитарные науки: научно-теоретический журнал*. 2008. № 1. С. 125–128.
16. Берлянич М.М. О развитии культуры мелодического интонирования в процессе воспитания скрипача: вопросы методологии и теории. *Вопросы смычкового искусства*: сб. науч. тр. ГМПИ им. Гнесиных. Москва, 1980. С. 46–79.
17. Прасолов Е.Н. Художественно-творческое развитие музыканта-исполнителя: проблема преемственности. Тольятти: Композитор, 2009. 236 с.
18. Проворова Є.М. Методична підготовка майбутнього вчителя музики на засадах праксеологічного підходу: теорія і практика: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2017. 340 с.
19. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В.Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
20. Линенко А.Ф. Герменевтичний підхід у педагогіці і його принципи. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського*. 2018. № 6. С. 55–59.
21. Закирова А.Ф. Основы педагогической герменевтики: Авторский курс лекций: учеб. пособ. Тюмень: Изд-во Тюменского гос. ун-та, 2011. 324 с.
22. Рузавин Г.И. Методология научного исследования: учеб. пособ. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. 317 с.
23. Олексюк О., Коваль А. Герменевтичні принципи мистецької освіти: інтерпретаційний дискурс. *Освітологія*. 2017. № 6. С. 136–142.

24. Корноухов М.Д. Интерпретация музыкального произведения — от теории к практике. *Музыкальное искусство и образование*. 2016. № 3 (15). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/interpretatsiya-muzykalnogo-proizvedeniya-ot-teorii-k-praktike> (дата обращения: 06.10.2020).
25. Щолокова О.П. Теоретико-методичні засади культурологічної освіченості педагога-музиканта. *Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття*: мат-ли Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Київ, 16–17 жовтня 2014 р.) / МОН України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. С. 96–104.
26. Бойчук Ю.Д. Культурологічний і аксіологічний підходи до формування еколого-валеологічної культури студентів педагогічних навчальних закладів. *Вісник НТУУ «КПІ». Серія: Філософія. Психологія. Педагогіка*. 2009. № 3. С. 121–125.
27. Дорфман Л.Я. Эмоции в искусстве: теоретические подходы и эмпирические исследования. Москва: Смысл, 1997. 424 с.
28. Закс Л. Музыка в контексте духовной культуры. *Критика и музыкознание*. Москва: Музыка, 1987. Вып. 3. С. 46–68.
29. Овчаренко Н. Семіотичний підхід у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2014. Вип. 41. С. 246–250.
30. Философский словарь / под ред. И.Т. Фролова. 5-е изд. Москва: Политиздат, 1986. 590 с.
31. Бонфельд М.Ш. Музыка: Язык. Речь. Мышление: Опыт системного исследования музыкального искусства. Санкт-Петербург: Композитор, 2006. 628 с.
32. Гуренко Е.Г. Проблемы художественной интерпретации: Философский анализ. Новосибирск: Наука, 1982.

REFERENCES

1. Rubanets, O. M. (2006). Informatsiine suspilstvo: kohnityvnyi kreatyv postneklasychnykh doslidzen [Information society: cognitive creative of post-nonclassical research]. Monohrafiia, Kyiv: PARAPAN (in Ukrainian).
2. Kremen, V. H. (2010). Filosofiia natsionalnoi idei: Liudyna. Osvita. Sotsium [Philosophy of the National Idea: Human. Education. Society]. Kyiv: Hramota (in Ukrainian).
3. Zhavoronkova, H. V. (2020). Metodolohiia pidhotovky fakhivtsiv zi spetsializatsii «Mizhnarodna ekonomika» na zasadakh prakseolohichnoho pidkhodu [Methodology of Training Specialists in the Specialisation «International Economics» on the Basis of Praxeological Approach]. *Stratehiia rozvytku Ukrainy: nauk. zhurn.*, (1), pp. 54–62 (in Ukrainian).
4. Oleksiuk, O. M. (2016). Dynamika typiv naukovoї ratsionalnosti v rozvytku mystetskoї pedahohiky [Dynamics of Types of Scientific Rationality in the Development of Art Pedagogy]. *Muzychne mystetstvo v svitlohichnomu dyskursi*, 1, pp. 3–7 (in Ukrainian).
5. Zavalko, K. V. (2014). Metodolohiia formuvannia hotovnosti vchytelia muzyky do innovatsiinoї diialnosti [Methodology for Forming the Readiness of a Music Teacher for Innovative Activities]. Monohrafiia, Kyiv: Tsentri navchalnoi literatury (in Ukrainian).
6. Provorova, Ye. M. (2018). Teoretyko-metodolohichni osnovy metodychnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia muzyky na zasadakh prakseolohichnoho pidkhodu [Theoretical and Methodological Bases of Methodical Preparation of the Future Music Teacher on the Principles of the Praxeological Approach]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho, Pedahohichni nauky: zb. nauk. prats*, 1 (60), pp. 262–270 (in Ukrainian).
7. Moskalenko, V. (2012). Lektsii po muzykalnoi interpretatsii [Lectures on Musical Interpretation]. Uchebnoie posobie, Kiev: Kliaksa (in Russian).
8. Pliachenko, T. M. (2009). Metodyka roboty z muzychno-instrumentalnymy kolektivamy [Methods of Working with Musical and Instrumental Groups]. Navchalno-metodychnyi posibnik dlia studentiv mistetskoho fakultetu pedahohichnoho universytetu, Kirovohrad: Imeks-LTD (in Ukrainian).
9. Telysheva, N. N. (2009). Interpretatsionnaia kultura uchytelia iskusstva [Interpretive Culture of the Art Teacher]. *Pedagogika iskusstva*, 3, 171–175 (in Russian).
10. Holopova, V. N. (2014). Muzyka kak vid iskusstva [Music as an art form]. Ucheb. posobie, Sankt-Peterburg: Izdatelstvo «Lan» (in Russian).
11. Sheptulin, A. P. (1983). Dialekticheskii metod poznaniia [Dialectical Method of Cognition]. Moskva: Politizdat (in Russian).
12. Zhavoronkova, H. V., Zhavoronkov, V. O. & Melnyk, L. Yu. (2017). Metodolohiia instytutsionalnykh zmin ta modeliuvannia ekonomiky znan v informatsiinomu suspilstvi [Methodology of Institutional Changes and Models of Economics Knowledge in the Information Suspension]. Monohrafiia, Uman: Vydavets «Sochinskyi M. M.» (in Ukrainian).

13. Shynkaruk, V. I. (Ed.). (2002). *Filosofskiy entsyklopedychniy slovnyk* [Philosophical Encyclopedic Dictionary]. Kyiv: «Abrys» (in Ukrainian).
14. Keldysh, Yu. V. (Ed.). (1974). *Muzykalnaia entsiklopediia* [Musical Encyclopedia]. Vol. 2, Moskva: Sovetskaia entsiklopediia, Sovetskii kompozitor (in Russian).
15. Smirnova, E. (2008). Ispolnitelskaia interpretatsiia muzykalnogo proizvedeniia (k probleme samokontroliia) [Performing Interpretation of a Piece of Music (to the problem of self-control)]. *Vestnik Polotskogo gosudarstvennogo universiteta, Serii A, Gumanitarnye nauki: nauchno-teoreticheskii zhurnal*, (1), pp. 125–128 (in Russian).
16. Berlianchik, M. M. (1980). O razvitii kultury melodicheskogo intonirovaniia v protsesse vospitaniia skripacha: voprosy metodologii i teorii [On the Development of a Culture of Melodic Intonation in the Process of Educating a Violinist: questions of methodology and theory]. *Voprosy smychkovogo iskusstva*, pp. 46–79 (in Russian).
17. Prasolov, E.N. (2009). *Khudozhestvenno-tvorcheskoie razvitie muzykanta-ispolnitelia: problema preemstvennosti* [Artistic and Creative Development of a Musician-Performer: problem of continuity]. Toliatti: Kompozitor (in Russian).
18. Provorova, Ye. M. (2017). *Metodychna pidhotovka maibutniogo vchytelia muzyky na zasadakh prakseolohichnogo pidkhodu: teoriia i praktyka* [Methodical Preparation of the Prospective Teacher of Music on the Principles of the Praxeological Approach: theory and practice]. Monohrafiia, Sumy: vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka (in Ukrainian).
19. Kremen, V. H. (Ed.). (2008). *Entsyklopediia osvity* [Encyclopedia of Education]. Kyiv: Yurinkom Inter (in Ukrainian).
20. Lynenko, A. F. (2018). *Hermenevtychnyi pidkhid u pedahohitsi i yoho pryntsyipy* [Hermeneutic Approach in Pedagogy and Its Principles]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrainskoho NPU imeni K. D. Ushynskoho*, 6, pp. 55–59 (in Ukrainian).
21. Zakirova, A. F. (2011). *Osnovy pedagogicheskoi germenetiki* [Fundamentals of Pedagogical Hermeneutics]. Avtorskii kurs leksii: ucheb. posob., Tiumen, Izd-vo Tiimenskogo gos. un-ta (in Russian).
22. Ruzavin, G. I. (1999). *Metodologiiia nauchnogo issledovaniia* [Research methodology]. Ucheb. posobie, Moskva: JuNITI-DANA (in Russian).
23. Oleksiuk, O. & Koval, A. (2017). *Hermenevtychni pryntsyipy mystetskoi osvity: interpretatsiinyi dyskurs* [Hermeneutic Principles of Art Education: interpretive discourse]. *Osvitohiia*, 6, pp. 136–142 (in Ukrainian).
24. Kornoukhov, M. D. (2016). *Interpretatsiia muzykalnogo proizvedeniia — ot teorii k praktike* [Interpretation of a Piece of Music — from theory to practice]. *Muzykalnoie iskusstvo i obrazovanie*, 2016, (3(15)) (in Russian).
<https://cyberleninka.ru/article/n/interpretatsiya-muzykalnogo-proizvedeniya-ot-teorii-k-praktike>
25. Shcholokova, O. P. (2014). *Teoretyko-metodychni zasady kulturolohichnoi osvichenosti pedahoha-muzykanta* [Theoretical and Methodological Principles of Culturological Education of a Teacher-Musician]. *Profesiina mystetska osvita i khudozhnia kultura: vyklyky XXI stolittia: mater. mizhnarod. nauk.-prakt. konf. 2014, October 16–17, MON Ukrainy, Kyiv, un-t im. B. Grinchenka*, pp. 96–104 (in Ukrainian).
26. Boichuk, Yu. D. (2009). *Kulturolohichni i aksiolohichni pidkhody do formuvanniia ekolohovaleolohichnoi kultury studentiv pedahohichnykh navchalnykh zakladiv* [Culturological and Axiological Approaches to the Formation of Ecological and Valeological Culture of Students of Pedagogical Educational Institutions]. *Visnyk NTUU «KPI», Serii «Filosofiiia. Psykholohiia. Pedahohika»*, 3, 121–125 (in Ukrainian).
27. Dorfman, L. Ya. (1997). *Emotsii v iskusstve: teoreticheskie podhody i empiricheskie issledovaniia* [Emotions in Art: Theoretical Approaches and Empirical Research]. Moskva: Smysl (in Russian).
28. Zaks, L. (1987). *Muzyka v kontekste dukhovnoi kultury* [Music in the Context of Spiritual Culture]. *Kritika i muzykoznanie*, 3, 46–68 (in Russian).
29. Ovcharenko, N. (2014). *Semiotychnyi pidkhid u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva do vokalno-pedahohichnoi diialnosti* [Semiotic Approach in Professional Training of Future Music Teachers for Vocal and Pedagogical Activities]. *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoly*, 41, 246–250 (in Ukrainian).
30. Frolova, I. T. (Ed.). (1986). *Filosofskii slovar* [Philosophical Dictionary]. 5-th ed., Moskva: Politizdat (in Russian).
31. Bonfeld, M. Sh. (2006). *Muzyka: Yazyk. Rech. Myshlenie: Opyt sistemnogo issledovaniia muzykalnogo iskusstva* [Music: Language. Speech. Thinking: The Experience of a Systems Study of Music Art]. Sankt-Peterburg: Kompozitor (in Russian).
32. Gurenko, E. G. (1982). *Problemy hudozhestvennoi interpretatsii: Filosofskii analiz* [Problems of Artistic Interpretation: Philosophical Analysis]. Novosibirsk: Nauka (in Russian).

Стаття надійшла до редакції 10.06.2021.

Прийнято до друку 15.07.2021.